

Nosaltres també hi tenim dret!

El debat sobre la laïcitat i el laïcisme prossegueix amb força. A casa nostra, en l'àmbit de la medicina, la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya promogué, a finals de 2005, unes conferències amb el títol "L'humanisme en la medicina: el laïcisme", la tesi de fons de les quals era la necessitat d'eradicar tot pensament que provingui de l'Església pel que fa a la investigació mèdica. Antoni Caralps, un dels ponents, ho expressà amb aquestes paraules: «La tesi d'aquest treball és la següent: l'Església cristiana, i més concretament la catòlica, ha interferit sovint de manera negativa en el progrés de la medicina, i ho continua fent. D'altra banda, no ha aportat ni un sol avenç científic al seu coneixement. Per aquest motiu, es considera la necessitat de separar la medicina de l'Església i de mantenir definitivament aquesta separació. La laïcitat sembla que és la millor doctrina per aconseguir-ho.» Hom s'adona que la ideologia enfosqueix la percepció de la veritat, i duu a afirmacions tan superficials i falses com l'esmentada.

Tanmateix, asseveracions d'aquesta mena les trobem, també, en altres àmbits de la vida pública, com ara i sobretot, en el polític i l'educatiu. Tots recordem el Manifest del Partit Socialista Obrer Espanyol sobre "Constitució i laïcitat" i les discussions que suscità. En el dit manifest, els socialistes que l'elaboraren prenen partit per la laïcitat com a garantia democràtica i fonament dels "nous drets de ciutadania", com ara la interrupció voluntària de l'embaràs –la qual cosa és un fet insòlit, ja que la Constitució no el reconeix com a tal dret, sinó com un fet penal la despenalització del qual només es contempla en alguns supòsits–, el matrimoni entre persones del mateix sexe..., i donen a entendre que sense la laïcitat –la qual cosa significaria la contrapartida de la imposició dels "fonamentalismes monoteistes o religiosos"–, "deixaria de ser delictes el maltractament de la dona, l'ablació o la discriminació per raó de sexe". Les conclusions d'aquesta manera d'enfocar la vida pública resten òbvies: cal evitar que l'educació dels ciutadans caigui en mans de tota mena de "fonamentalismes monoteistes o religiosos" –i penso que es volen referir a qualsevol plantejament de la vida pública que tingui un referent objectiu sobre el bé i la veritat de la persona humana–, i cal assolir que l'Estat assumeixi l'educació per a la ciutadania a fi i efecte d'assegurar el que anomenen "el mínim comú ètic constitucional".

El fonament d'aquesta laïcitat és, segons els autors del Manifest, el fet que "l'Estat democràtic i la Llei, així com la sobirania, no obeeixen a cap ordre preestablert de rang superior". Fins ara se'ns ensenyava que l'Estat i la Llei estan subordinats a la veritat i el bé humà. Ara, amb la nova educació per a la ciutadania, el nou fonament de la veritat i el bé humà és l'Estat i la Llei. Aquest sí que és un veritable canvi copernicà en la concepció de l'home, de la societat, de l'Estat, de la democràcia, que, en no tenir cap fonament objectiu, resta a mercè de les majories, de l'opinió pública, i aboca, amb paraules de Joan Pau II, a un totalitarisme encobert. A més, plantejaments com aquests són intrínsecament contradictoris: en principi, el mínim comú ètic constitucional és allò que democràticament decideix, i mai més ben dit, la ciutadania –a la qual els redactors del Manifest atribueixen "l'única voluntat i sobirania", i a la que teòricament estan sotmesos l'Estat i la Llei– i a això s'obliga l'Estat en l'elaboració de les lleis, però alhora, resulta que és l'Estat, a la llum d'aquest Manifest, que ha d'educar la ciutadania en allò que ha de "creure i viure" com a valors ciutadans. Trencar aquest cercle viciós queda a mans, ara, de l'opinió pública, i dels poders fàctics i mediàtics, capaços d'influir en la ciutadania. Què s'esdevé quan aquests poders són a mans dels governants? S'instaura així una oligarquia que en nom d'una suposada ciutadania exerceix una dictadura. I qui no pensa així no és escoltat, no té carta de ciutadania.

Per què –es preguntava el bisbe Fernando Sebastián– els ateus, agnòstics, liberals, socialistes, i qualsevol mena de ciutadans, cadascú amb el seu bagatge de conviccions i projectes, poden intervenir en el fòrum obert i comú de la vida pública i, alhora, hom planteja contínuament com a objecte de crítica la presència i l'actuació dels catòlics en la vida pública, maldant perquè això constitueixi per a molts un problema o una qüestió polèmica? A la llum del preàmbul presentat, trobem la resposta.

Pel que sembla, en certs àmbits de pensament i de decisió, hi ha la convicció que cal arraconar el ciutadà cristià a l'esfera de la privacitat, i cal, alhora, que aquest abandoni les conviccions en les seves actuacions públiques per a garantir la vida democràtica. Ha de ser realment així?

Si per ser bon ciutadans haguéssim d'abdicar en l'àmbit públic de les nostres conviccions, aleshores es donarien dues menes de ciutadans, uns de primera categoria, que són aquells que tenen reconegut el seu dret per ser com són, de participar en el debat públic, i altres, de segona categoria que, per a esdevenir bons ciutadans, han de deixar de ser allò que són, en exigir-los que abandonin les creences que els configuren.

Com s'ha arribat fins aquest punt? Les raons són moltes, i algunes no venen de fora, sinó de dins del món cristià. Hi ha cristians que, per manca d'experiència i de preparació, no saben com situar-se en la democràcia. Altres viuen d'enyorances d'un món de "cristiandat" i no entenen la mena de diàleg Església-Món que proposà el Concili Vaticà II en la Constitució Pastoral *Gaudium et spes*. Altres han arribat a identificar el compromís cristià amb un determinat compromís polític, i això ha dut històricament a la identificació del catòlic sia amb les dretes sia amb el socialisme, segons la ideologia de fons. Cap d'aquestes visions no aporta prou seny per afrontar el veritable diàleg del cristianisme amb el món modern.

Fora de l'àmbit cristià, les raons d'aquest esbiaixament conceptual provenen de considerar que la democràcia es fonamenta en el relativisme, la qual cosa comporta que tota visió de la persona i de la societat ancorada en una veritat objectiva es vegi, com un perill per a la mateixa democràcia i per a la convivència civil. És aleshores quan la laïcitat –"neutralitat religiosa positiva", és a dir, una no confessionalitat respectuosa amb tota manifestació religiosa recta, com a fet positiu per a les persones– degenera en laïcisme, puix que no reconeix als ciutadans el fet religiós com a quelcom positiu que forma part del bé comú, sinó com una activitat perillosa per a la convivència, que ha de ser, pel cap baix, ignorada, però que sovint és marginada i fins i tot políticament reprimida.

¿Poden, doncs, els cristians, intervenir en la vida pública d'una societat democràtica, no confessional, tractant d'influir-hi segons la inspiració de les seves conviccions religioses i morals? Molts, com hem vist, diuen que no. Nosaltres afirmem que no sols poden intervenir, sinó que ho han de fer, i això per un doble motiu, per dret de ciutadania i com a exigència de la fe. Què són els ciutadans cristians perquè no puguin fer-ho? Si són ciutadans, aleshores tenen els mateixos drets i les mateixes responsabilitats que tota la resta de contribuir al bé de la societat. I hi contribuïm essent com som, és a dir, amb els nostres judicis, idees, projectes i visió del que és la persona i la societat, sense imposar-los, però sí oferint-los tot difonent allò que creiem que és bo per a tothom. Hem, doncs, de contribuir-hi, i com a cristians. Que n'és d'important que nosaltres mateixos no ens arraconem del debat públic per no fer-nos incòmodes! I si ho féssim, això d'arraconar-nos, ens negaríem a nosaltres mateixos, decebríem la societat i deixaríem de contribuir-hi amb la llum, que la fe ofereix, de la grandesa de la dignitat i de la vocació de la persona humana.

El fet de sostenir que el ciutadà catòlic no ha de participar en la vida pública com a catòlic, aboca a una concepció discriminatòria i autoritària de la societat. Una democràcia –clourà el bisbe Fernando Sebastián– que no admet la presència i l'actuació dels catòlics, en tant que catòlics, no serà mai una veritable democràcia. Per què tothom té dret a promoure en la vida pública les pròpies idees i conviccions i no ho pot fer el catòlic? Fer del laïcisme excloent l'única ideologia present i operant en les institucions públiques no deixa de ser una "confessionalitat laica", amb totes les limitacions democràtiques de qualsevol dogmatisme.